

מחודדין בפיר

עיונים בפרשת השבוע אל"ף תתפ"א

תשמעו!!! הפרשה פותחת בכל המעלות שיש במי ששומע. ממש סל מלא ברכות. בהמשך משה רבינו מצביע מה קורה כאשר לא שומעים והוא נותן פירוט. לקראת סוף הפרשה שוב משה רבינו מסביר מה נזכה כאשר שמוע נשמע. לדעת רבי שמעון בר יוחאי, מי שמכנים את עצמו לבית המדרש ומקדיש חייו לחיי תורה, ממש אם שמוע תשמעו, אזי יקויים בו, ונתתי עשב בשדך ואכלת ושבעת. אכן, רבי ישמעאל חולק על רבי שמעון וסובר שעולם כמנהגו נוהג, יש לזרוע בשעת זריעה ולקצור בשעת קצירה. הם לא חולקים על זה שיש לזכור את השי"ת כי רק הוא הנותן לך כוח לעשות חיל. הגמרא מסיימת שהרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידם, היה בהם גם תורה וגם פרנסה, כרבי שמעון ולא עלתה בידם. השאלה ברורה, הלא העולם קיים רק בזכות התורה, מדוע לא הייתה הסייעתא דשמיא, שתעלה בידם תורתם ופרנסתם. לשם כך עלינו לדייק בלשון הגמרא, הרבה עשו "כרבי שמעון". זאת אומרת, הם לא היגיעו למסקנה שאני במעמד של ביטחון מוחלט בהשי"ת, בוודאי אם אטמין את עצמי בבית המדרש, הקב"ה יכלכל אותי. מה שהוחלט, אני יעשה כמו שרבי שמעון עשה. וזה לא נכון. רבי שמעון נכנס למערה בלי לדעת שימשיך להתקיים. הוא השליך יהבו לגמרי על השי"ת. לכן, השי"ת ברא לו חרוב ומעין. אבל מי שהוא רק חקיין, מגלגל עיניים אבל, ממש לא מתכוון לחיות ברצינות כרבי שמעון על חרובים ומים, אז הוא ממש לא שם. אנחנו נמצאים במשבר עמוק, שכחנן מהי דרכה של תורה. לא למדנו מספיק את מ"ה הדברים שהתורה נקנית בהם. מעניין שלא כתוב שם בברייתא שאחת הדרכים היא בהפגנות וצעקות. בוודאי שחלק מהציבור שלבוש במלבושים של חרדים שכחו שברית כרותה לשפתיים. כאשר הקצו והקדישו את השטח של בית הקברות בפתח תקווה, אמר אחד מ טובי העיר שלא יהיה איכפת לו להיות הנפטר הראשון להקבר שם. אכן כך היה. מי הרשה לומר נמות ולא נתגיים. מי התיר לחלל שם שמיים תמידין כסדרן. מי נתן רשות להרים יד על תלמיד חכם ועוד בתשעה באב. לא למדתם את הסוגיא של הגמרא שאפילו בריוני ירושלים לא דחפו את רבן יוחנן בן זכאי שמא יאמרו רבם דחפו. מה בן, התבהר לי הסיפור של קמצא ובר קמצא. אותה אילמות שתפס את משגיחי דורינו שלא מחו על כבוד תלמיד חכם שביזו כי הוא לא של "אוזערע", זה בדיוק מה ארע בסעודה ההיא. אנחנו מרגישים היטיב את ה"כאילו נחרב בימין". לכן, התנאי של לזכות בכימי השמים על הארץ זה רק אם שמוע תשמעו. להפנים. לא רק לדעת את ה"רייד" על הסוגיא, לדעת את הסוגיא בעצמה. אני מכיר המון יהודים, שוב בלבוש של חרדים, יודעים את כל החומרות שיש בהלכות שבת, אבל לא יודעים הלכות שבת, הרי החפץ חיים זצוק"ל כותב במפורש שמי שלא לומד הלכות שבת תמידין כסדרן לא יתכן שלא יחלל שבת. אכן, הם לדאבונו חלב מחללים שבת מחוסר ידע. כנ"ל כותב החפץ חיים בסוף ספר שמירת הלשון שמי

שלא למד את כל תרי"ג המצוות, לא יכול לקיים מצוות ציצית כהלכתה, שהרי נאמר וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'. מי שלא למד איך יזכור. זה הזמן ללמוד באר היטיב את הפרשיות של ספר דברים, ללמוד בעיון רב, להתחיל לקנות את מה שהשי"ת דורש מאיתנו, כי אם ליראה את השי"ת, איך מתנהג ירא שמייים, איך נראה המידות של ירא שמייים, איך נראה הליכה של ירא שמייים. כאשר נרצה להיות יראי שמייים יתקיימו בנו דברי הנביא ישעיה, ה' אלוקים נתן לי לשון לימודים, שהרי חז"ל קבעו שהאדם נברא לעמל פה, לדעת לעות את יעף דבר. לדעת את חובת האדם בעולמו, כאשר נתחבר, ה' ינחם את כל חרבותינו, ישם מדברינו בעדן ונזכה לשמוע שישון ושמחה תודה וקול זמרה.

וזכרת את כל הדרך וגו'. יאמר, כי תוכל לדעת שיש צעשיית המלות טובה שלמה ולא יהיה לדיק נעזב ומצקס לחם, כי השם מפרנס אותך במדבר במעשה נס גדול בעבור לכתך אחר מלותיו. וכבר פירשתי בפרשת המן טעם למען ענותך לנסותך לדעת את אשר בלבבך התשמר מלותיו אם לא – כי היה נסיון גדול להם, שלא ידעו ענה לנפשם ויכנסו במדבר הגדול לא מקום לחם, ואין בידם כלום מן המן אבל ירד דבר יום ביומו וחס השמש ונמס, וירעבו אליו מאד. וכל זה עשו לשמור מלות השם ללכת כאשר יאמר. והשם היה יכול להוליקם בדרך הערים אשר סביבותיהם, אבל הביאם בנסיון הזה כי ממנו יודע שישמרו מלותיו לעולם: וטעם אשר לא ידעת ולא ידעו אצתיך – כי לא ידעת זמן שתוכלו לחיות בו ימים רבים, ולא הגיע אליכם כן בקבלה מאבותיכם. או יאמר כי עשה עמכם החסד הגדול הזה אשר אבותיכם הקדושים לא הגיעו אליו, כי אף על פי שהלכו אחריו ככל אשר נזהר אותם כך מארכך וממולדתך ומבית אביך, לא הגיע מעלתם שיפרנסם בדגן שמים כאשר עשה כך. וכן אמרו במדרש במדבר סיני רבה, בזכות משה הייתם אוכלים המן מה שלא ראו אבותיך הקדושים שנאמר ולא ידעו אבותיך. ופירש כי עשה זה להודיעם כי הוא המחיה האדם בכל אשר יגזור, א"כ שמור מלותיו וחיה: ויתכן לפרש כי ויענך וירעיבך ויאכילך את המן – ענינים שונים, יאמר כי ענה אותך בלכתך במדבר ארבעים שנה, כענין ענה בדרך כחי, וירעיבך, מתחלה, כמו שאמרו להמית את הקהל הזה ברעב, ואחרי כן האכילך את המן, להודיעך כי על כל מולא פי ה' יחיה האדם. וכן המאכילך מן במדבר אשר לא ידעו אבותיך, וספר הנס שעשה להם. "ולמען ענותך" שז' אל המוליקך במדבר הגדול והנורא וגו'. ונאמר מה שאמר בפרשת המן למען אנחנו היכל בתורתו אם לא, שאתן לכם לרכיהם ושללם אביא להם ואראה אם ישמעו אלי ברבות הטובה. וזה עולה בדרך הפשט, אבל הענין הראשון הוא אמת ונכון: הרמב"ן מאיר לנו את הדרך ומחזק אותנו. כאשר רואים "צדיק ורע לו" מתעוררים קושיות. האם הוא באמת צדיק. ואם הוא באמת צדיק, מדוע רע לו. הבה נזכור לא מה שהגמרא מספרת לנו על רבי אלעזר ברבי שמעון. הוא קרא לייסורים רעים אהובים. הוא בקש מהקב"ה כל לילה בעלותו על משכבו לנח, היות שסיימתי את חוק הלימוד היומי, אין חשש של ביטול תורה, אז אנא ממך בורא העולם, שלח לי את הייסורים האהובים. שהרי נעים זמירות ישראל כתב ש"אשרי" האדם אשר י-ה מייסרנו. הוי אומר שמבט חיצוני אין בה די להבין את עומק העניין. לרבי אלעזר הייסורים היו פרס. צדיק וטוב לו. למרות שכל מי שראה דליי הדם שיצאו מהבית חשבו שרע לו. בעצם לא היה טוב ממנו. הוא הרגיש בהם סוג של מילוי רצון. בעת, משה רבינו מבקש מעם ישראל להסתכל פנימה. ארבעים שנה שהינו יחד במדבר, האם הם היו טובים. בודאי, ללא כל ספק. ולמה, כדי ללמד כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על מוצא פי ה' יחיה. ואין טוב מזה. היסוד לכך היא היא שמירת המצוות. שמירה לא רק לקיים, אלא ממתין ומצפה מתי תבוא מצווה לידי ואקיימנה. כל החיים זה נסיון אחד גדול, מה חשוב לנו באמת, היכן אני מתאמץ ומוציא כוחותי. האם בקיום המצוות או בענייני הגשמיים. לכן, דווקא לאחר החורבן אנחנו קוראים פרשיות אלו כי כאשר ייסר איש את בנו ה' א' מייסרך, כדי שנתיישר ונעשה את הטוב והישר בעינינו.

ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך. כבר ידעת גדול חיוז מלות המעשיות, כמה עולמות מתקן צעשייתן וכמה עולמות מחריב צבטולן כמו שרמזנו זה כמה פעמים. ואולי יקשה לך אחרי שהמלות המעשיות הן תלויים באשלי רצוני, מדוע אמרו רבותינו ז"ל גדול התלמוד שהתלמוד מביא לידי מעשה, והתשובה היא כי עקימת שפתיו הוי מעשה, ואין לך דבר חשוב לפני השם יתעלה יותר ממעשה התלמוד. ובהתחברות שתי התורות כאחד תורה שכתב ותורה שבעל פה, כי הדברים ההם צוקעין ועולים למעלה ואין לך מעשה גדול מהם: דברי מרן הריקאנטי מבהילים. ראשית לכל המעשים היא לימוד התורה, לימוד בהבנה אשר תוביל לקיום התורה והמצוות. זה המצוה הקיומית של כל המצוות, לולא החיבור של תורה שבכתב ותורה שבעל פה לא ניתן לקיים שום מצוה קיומית. מי יודע מה זה מזוזה ומה צריך לשים במזוזה, איך נראים תפילין והיכן להניחם ולקשרם. ממילא יש לשים לב להיות מן עמלי התורה כדי לזכות אכן לקיים המצוות. ובספר הזוהר רבי יוסי הוי אזיל באורחא, פגע ביה ר' חייא, אמר ליה הא לאוקמוה חזרייא הא דכתיב בעלי צזח ומנחה עד עולם, צזח ומנחה אינו מתכפר אצל מתכפר דלכרי תורה, אמאי צגין דלכרי תורה סלקא על כל קרבנין דעלמא, אמר ליה הכי הוא ודאי, לכל מאן לאשתדל באורייתא אף על גב דאתגזר עליה עונשא מלעילא ניחא ליה מכל קרבנין ועלוון דעלמא, והוא עונשא אתקדש, וצגין דלעי בשמיה דקודשא צריך הוא אתפייס בהדיה, הנה עוד יסוד גדול אשר בהתקרב יום הכתרת המלך, ראש השנה, כדאי מאד לדעת. כל מי שעוסק בתורה, היינו שזה "העסק" שלו, כאשר שואלים אותו מה נשמע הוא יענה על איזה רש"י מחודש אשר ראה זה עתה וכן על זה הדרך. ממש העסק שלו, כל ה"נייעס" זה רק דברי תורה. הפך בה והפך בה. ותא חזי לא אתדכי צר נש לעלמין אלא צמלין לאורייתא, צגיני כך מילין לאורייתא לא מקצלי טומאה צגין דהיא קיימא דלכאה אינון מסאצי, אסוותא באורייתא אשתכח דכתיב רפאות תהי לשרך, דכיתא דכתיב יראת יי' טהורה, מאי עומדת לעד, דקיימא תדירא בהוא דכיתא ולא אתעדי לעלמין. מבהיר לנו הרקאנטי, שלא תחשוב שמדובר בלימוד תורה של חמור נושא ספרים. מי שצובר ידע להיות סוג של אנציקלופדיה, אבל לא לומד על מנת לקיים. לא ולא. מדובר בלימוד שמביא לידי מעשה. לימוד שמביא לידי יראת שמים. לימוד שמביא לידי אהבת השי"ת. וטעם למען ירבו ימיכם, רמוז צסוד העבור, שהם עלמס יסובו ויאריכו ימים והבן זה. וטעם כימי השמים על הארץ הם הראשונים, והמשכיל יצין. וטעם ולדבקה צו כמו וצו תדבק וכבר פירשתי. ולפי הפשט הדבקות הוא שלא תפרד מחשבתו לעולם מן הצורא צלכתו וצסכצו וצקומו עד שיהיו דצריו עס השם תמיד, והאנשים שיש בעלמס מעלה זאת הם עלמס מכון לשכינה כי היא הולכת עמהם ואף צחייהם צכורים צכור החיים. והחכם צבי עזרא כתב כי עיקר עבודת המשכילים וחושבי שמו וצו תדבקון. דהיינו מהרגע שהאדם קם בבוקר מיד ידע לומר ולעשות שויתתי ה' לגדי תמיד. ידביק במחשבתו שהוא נצב לפני מלך רם ונשא. מרגע זה ואילך, הרי כל התנהגותו תשתנה למשך כל היום. לכן יש ללמוד באר היטיב הנהגות אדם בבוקר, כי הראשית יורה מה יהיה באחרית. ומי שפתח יומו מהרגע הראשון בידיעה לפני מי הוא עומד, יידע כל היום להתנהג לפני מי הוא עתיד ליתן דין וחשבון. ממילא נמצא שדבק בהשי"ת. וזה כלל גדול בתורה לתפלה ולצרכות להסכים מחשבתו באמונתו כאילו דבקה למעלה, לחבר את השם באותיותיו ולכלול צו עשר ספירות כשלהבת קשורה בגחלת צפיו ויצרנו צכתו וצלצבו יצכרנו, סימן לדבר אמור לחכמה אחותי את וגו'. ואפשר עוד כי ולדבקה צו הוא הגמול האמתי, כי ההולך דלכרי השי"ת צמיתתו יהיה דצק צסכינה ויצכה לתענוג העולם הבא, עד שנלכרה נפשו צכור החיים שהוא הקו השוא, וציוצל שבה עד התשובה אשר משם חולצה. הוי אומר על מנת לזכות לעולם שכולו טוב יש לעבוד את השי"ת ללא הפסק. זאת אומרת עשרים וארבע שעות ביממה אנחנו צריכים לייחד את מחשבתנו איך אנחנו משתדלים לקיים תורה ומצוות כמו שהקב"ה הי"ה מצפה מאיתנו. ללמוד תורה כדי לקיים מצוותיה. לקיים מצוות כדי להיות קרובים להשי"ת. זה מעגל. מעגל שכל יהודי אשר בשם שומר תורה ומצוות ייקרא חייב ללכת בה.